

Milieudefensie jaarverslag 2018

Financieel verslag en jaarrekening

milieudefensie
anders kijken, anders kiezen

1	Inleiding	3
2	Balans 31 december 2018	4
3	Staat van baten en lasten 2018	5
4	Grondslagen van Waardering en Resultaatsbepaling	6
5	Kasstroomoverzicht	7
6	Toelichting Balans	8
7.1	Toelichting Baten	9
7.2	Toelichting Lasten	10
7.3	Toelichting Lastenverdeling	11
8	Controleverklaring	12
9	Vooruitblik	13

We zijn financieel gezond

In 2018 heeft Milieudefensie meer inkomsten verkregen uit fondsenwerving. Dat betekent dat we meer middelen hebben om onze missie – een gezonde en leefbare toekomst voor iedereen – te realiseren.

Vanwege de hogere baten hebben we op verschillende thema's meer uitgegeven dan begroot. Op resultaatniveau zijn wij onder het begrotingsniveau gebleven. Zo komen we dit jaar uit op een negatief resultaat van €113.973, dit valt ruim binnen het begrote negatieve resultaat van €290.000.

Van elke ontvangen euro in 2018 hebben we 92 cent direct aan onze doelstellingen besteed.

1 Inleiding

Baten van particulieren

Door onze fondsenwerving blijven we groeien, de baten waren maar liefst 14,7% hoger dan begroot. De flinke stijging van fondsenwerving met € 485.580 (+9,3%) ten opzichte van vorig jaar komt voor een groot deel door de groei van het aantal leden en donateurs met +4.541 naar 95.541. Maar de groei is ook te danken aan de nalatenschappen (€ 214.225), een grote gift (€ 100.000), de bijdragen van mede-eisers aan de Shell Klimaatzaak (€ 135.877) en de rechtszaak Gezonde lucht (€ 54.494).

Baten van loterijorganisaties

In 2018 ontvingen we wederom een jaarlijkse bijdrage van € 1.350.000 van de Nationale Postcode Loterij (NPL). Doordat het project 'Allemaal Lokaal' in 2017 is afgerond, zijn de inkomsten van loterijorganisaties met 38,1% gedaald. Met de bijdrage van NPL via ECF waren de gerealiseerde baten van loterijorganisaties (€ 1.359.309) licht hoger dan de begroting.

Baten van subsidies van overheden

Het totaal aan bestede subsidies in 2018 is € 2.542.960. Daarmee komt het aandeel overheidsfinanciering in de totale baten van Milieudéfensie excl. partners op 26,4%. Dit zijn vooral twee grote subsidies die Milieudéfensie ontving in het kader van de Strategische partnerschappen voor 'pleiten en beïnvloeden' van het Ministerie van Buitenlandse Zaken voor de periode 2016-2020. In 2018 was de bestede subsidie van de alliantie FG (Fair, Green & Global) € 787.582, die van GLA (Green Livelihoods Alliance) € 1.754.163. In totaal waren de bestede subsidies € 59.030 lager dan in 2017. De besteding was € 198.040 lager dan de begroting door de lagere besteding van uren door personeelsverloop, ziekte en extra inzet op interne projecten.

Baten van subsidies van overheden - Partners

Het totaal aan bestede subsidies van partners in 2018 is € 8.547.697, daarmee is het aandeel overheidsfinanciering voor partners in de totale baten van Milieudéfensie incl. partners 47,0%. Dit zijn ontvangen subsidies van de Strategische partnerschappen die worden verstrekt aan andere organisaties. Als penvoerder van de alliantie GLA zijn dat partners in Nederland (€ 5.617.983) en overige partners (€ 1.500.299). De partners in Nederland zijn IUCN NL en Tropenbos Internationaal, overige partners zijn Friends of the Earth International (FoEI), Friends of the Earth Europe (FoEE) en andere groepen binnen en buiten het FoE-netwerk. Bij de alliantie FG is Milieudéfensie geen penvoerder en bestaan de partners alleen uit overige partners (€ 1.408.835). Deze subsidies worden direct aan de betreffende partners uitbetaald waarna de uitvoering van deze projecten bij deze partners plaatsvindt. Jaarlijks rekenen de partners de ontvangen subsidies af door middel van een financiële en inhoudelijke verantwoording.

Resultaat

In 2018 heeft Milieudéfensie een negatief resultaat van € 113.973. De opgebouwde bestemmingsreserves, voor onze Nigeria rechtszaak tegen Shell (€ 70.000) en voor de ontwikkeling van onze nieuwe website (€ 80.000) zijn benut. De bestemmingsreserve ABP 2016-2025 (€ 250.000) blijft in stand. Milieudéfensie verwacht kosten te gaan maken voor de uitvoering van de strategie in de komende jaren, denk hierbij aan de gezamenlijke strategie, de herinrichting en de nieuw op te zetten werkvorm Agile. Tussen 2020 en 2025 zal Milieudéfensie waarschijnlijk verhuizen, hiervoor wordt de bestemmingsreserve opgehoogd met € 30.000 naar € 60.000.

Het resterende resultaat van € 5.449 is voor de continuïteitsreserve die hiermee ultimo 2018 uitkomt op € 3.085.285. Daarmee voldoet deze reserve ruimschoots aan de door ons intern gestelde norm van minimaal 50% van de structurele uitvoeringskosten. In 2018 is deze gestegen naar 75,6% t.o.v. 74,2 % in 2017. Tenslotte zijn de reserves voor de Lokale Afdelingen licht toegenomen.

2 Balans 31 december 2018

Activa

	31-12-2018	31-12-2017
Materiële vaste activa		
Grond en terreinen	5.000	5.000
Inrichting	3.889	11.695
ICT	296.013	176.353
Inventaris	14.879	9.919
	<u>319.781</u>	<u>202.967</u>
Kortlopende vorderingen		
Debiteuren	98.303	65.552
Rekening courant pensioenen	770.845	745.158
Overige vorderingen	1.569.702	1.557.656
	<u>2.438.850</u>	<u>2.368.366</u>
Liquide middelen	3.568.809	4.349.301
Totaal activa	<u>6.327.440</u>	<u>6.920.634</u>

Passiva

	31-12-2018	31-12-2017
Reserves		
Continuïteitsreserve	3.085.285	3.079.835
Bestemmingsreserve ABP	250.000	250.000
Bestemmingsreserve Shell inzake Nigeria	-	70.000
Bestemmingsreserve Communicatie	-	80.000
Bestemmingsreserve Huisvesting	60.000	30.000
Overige reserves	36.546	35.967
	<u>3.431.831</u>	<u>3.545.802</u>
Kortlopende Schulden		
Crediteuren	1.002.885	876.559
Belastingen en sociale premies	115.207	117.831
Overige transitorische passiva	1.777.517	2.380.442
	<u>2.895.609</u>	<u>3.374.832</u>
Totaal Passiva	<u>6.327.440</u>	<u>6.920.634</u>

3 Staat van baten en lasten 2018

Baten

	REALISATIE 2018	BEGROOT 2018	REALISATIE 2017
Baten van particulieren	5.694.099	4.966.000	5.208.519
Baten van loterijorganisaties	1.359.309	1.350.000	2.194.775
Baten van subsidies van overheden	2.542.960	2.741.000	2.601.990
Baten van subsidies van overheden - Partners	8.547.697	8.044.000	7.936.930
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	20.674	-	3.326
Som van de geworven baten	18.164.739	17.101.000	17.945.540
Baten als tegenprestatie van een dienst	9.762	5.000	8.930
Som van de baten	18.174.501	17.106.000	17.954.470

Lasten

	REALISATIE 2018	BEGROOT 2018	REALISATIE 2017
Besteed aan doelstellingen			
<i>Voorlichting</i>	2.211.908	2.223.787	1.830.834
<i>Bewegingsopbouw</i>	780.939	759.888	771.182
<i>Thematische campagnes</i>	13.773.394	12.900.415	13.886.262
	16.766.242	15.884.090	16.488.278
Wervingskosten baten	610.961	654.796	668.904
Kosten beheer en administratie	912.215	857.114	794.269
Som van de lasten	18.289.418	17.396.000	17.951.451
Saldo voor financiële baten en lasten	- 114.917	- 290.000	3.019
Saldo financiële baten en lasten	944	-	4.352
Saldo van baten en lasten	- 113.973	- 290.000	7.371

Bestemming van het saldo

	REALISATIE 2018	BEGROOT 2018	REALISATIE 2017
Reserve lokale afdelingen	578	-	2.746
Bestemmingsreserve ABP	-	-	-
Bestemmingsreserve Shell inzake Nigeria	- 70.000	-	-
Bestemmingsreserve Communicatie	- 80.000	-	80.000
Bestemmingsreserve Huisvesting	30.000	-	30.000
Onttrekking/toevoeging aan de continuïteitsreserve	5.449	- 290.000	- 105.375
Saldo Baten en Lasten	- 113.973	- 290.000	7.371

4 Grondslagen van Waardering en Resultaatsbepaling

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld conform de vanaf 1 januari 2017 aangepaste Richtlijn 650 "Fondsenwervende Instellingen".

Als gevolg van deze richtlijn zijn de vergelijkende cijfers aangepast aan de nieuwe indeling. Tevens is een stelselwijziging doorgevoerd met betrekking tot de verwerking van de jaarlijkse bijdrage van de Nationale Postcode Loterij die met ingang van dit jaar als vordering wordt verantwoord en niet meer op het moment van ontvangst.

Grondslagen

Algemeen

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten. Activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders is vermeld.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben, tenzij anders vermeld.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op aanschafwaarde, onder aftrek van afschrijvingen die zijn gebaseerd op de geschatte economische levensduur.

De afschrijvingen bedragen een vast percentage van de aanschafwaarde:

- Inventaris en Inrichting 20%
- ICT 20-33%

Grond

Op grond wordt niet afgeschreven.

Vorderingen

Vorderingen zijn opgenomen voor de nominale waarde, zolang onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid.

Continuïteitsreserve

Een continuïteitsreserve is gevormd voor dekking van risico's op korte termijn en om zeker te stellen dat de vereniging ook in de toekomst aan haar verplichtingen kan voldoen. De omvang van de reserve dient volgens onze eigen norm op het gewenste niveau van 50% van de jaarlijkse uitvoeringskosten van de werkorganisatie te zijn.

Bestemmingsreserve

Bestemmingsreserves worden gevormd wanneer het bestuur van de vereniging een deel van de reserves heeft afgezonderd voor een speciaal doel.

Voorziening langdurige zieken

Voor medewerkers waarvan de verwachting is dat deze langer ziek zullen blijven wordt een voorziening gevormd. De basis van de vorming van de voorziening betreft het laatstverdiend salaris.

Samenwerkingsovereenkomst met Jongeren Milieu Actief

Per 1 januari 2017 is Milieudefensie een samenwerkingsovereenkomst aangegaan met Jongeren Milieu Actief. De bezittingen en schulden zijn opgenomen in de balans van de organisatie als beheerder van de middelen van Jongeren Milieu Actief. Er is een intentie tot fuseren, maar dat is afhankelijk van de evaluatie na 5 jaar samenwerking (2022). Tot die tijd is er geen sprake van een fusie en is het bevroren eigen vermogen van Jongeren Milieu Actief in de balans van Milieudefensie als een schuld geclassificeerd.

Het **Kasstroomoverzicht** is opgesteld op basis van de indirecte methode.

Resultaat

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de aan het jaar toe te rekenen opbrengsten en de aan het jaar toe te rekenen kosten.

- *Giften* worden verantwoord in het jaar van ontvangst.
- De *contributies* worden verantwoord in het jaar waar ze betrekking op hebben.
- Baten uit *nalatenschappen* worden verantwoord in het boekjaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.
- *Subsidies* worden in dezelfde periode verantwoord als waarin de kosten zijn gemaakt.

De ontvangen subsidies worden op basis van contracten toegekend aan partnerorganisaties. De verplichting valt in de periode waarin het contract is aangegaan en daarmee wordt ook de subsidie verantwoord.

Kosten van Beheer en administratie

Kosten van beheer en administratie zijn kosten die de organisatie maakt in het kader van de (interne) beheersing en het voeren van de administratie. Zij worden niet toegerekend aan de doelstelling of de werving van baten.

5 Kasstroomoverzicht

Kasstroom uit operationele activiteiten

	2018	2017	2016
Resultaat	- 113.973	7.371	- 166.735
Afschrijvingen materiële vaste activa	97.682	43.471	47.025
Bruto kasstroom operationele activiteiten	- 16.291	50.942	- 119.710
Mutaties kortlopende vorderingen	- 70.483	81.989	- 726.662
Mutaties voorzieningen	-	- 150.000	150.000
Mutaties kortlopende schulden	- 479.222	- 2.972.190	895.811
Netto kasstroom operationele activiteiten	- 565.996	- 2.989.259	199.439

Kasstroom uit investeringsactiviteiten

(Des)Investerings in materiele vaste activa	- 214.496	- 176.991	- 40.395
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	- 214.496	- 176.991	- 40.395

Kasstroom uit financieringsactiviteiten

	-	-	-
Mutatie liquide middelen	- 780.492	- 3.166.250	159.044

Liquide middelen

	2018	2017	2016
Liquide middelen 1 januari	4.349.301	7.515.551	7.356.507
Liquide middelen 31 december	3.568.809	4.349.301	7.515.551
Mutatie liquide middelen	- 780.492	- 3.166.250	159.044

6 Toelichting Balans

Activa

Materiële vaste activa	Grond en terreinen	Inrichting	ICT	Inventaris	Totaal
Aanschafwaarde primo boekjaar	5.000	122.295	658.887	158.994	945.176
Investerings	-	-	206.427	8.069	214.496
Desinvesterings	-	-	-	-	-
Aanschafwaarde ultimo boekjaar	5.000	122.295	865.314	167.063	1.159.672
Cum. Afschrijvingen primo boekjaar	-	110.600	482.534	149.075	742.209
Afschrijvingen	-	7.806	86.767	3.109	97.682
Cum. Afschrijvingen ultimo boekjaar	-	118.406	569.301	152.184	839.891
Boekwaarde primo boekjaar	5.000	11.695	176.353	9.919	202.967
Saldo mutaties	-	7.806	119.660	4.960	116.814
Boekwaarde ultimo boekjaar	5.000	3.889	296.013	14.879	319.781

Niet als in 2017 is er in 2018 relatief veel geïnvesteerd in de categorie ICT. Dit is vooral het gevolg van het in 2018 geïmplementeerde CRM-systeem en de opgeleverde nieuwe website (investering 2018 van resp. € 133.366 en € 39.388).

Kortlopende vorderingen

	31-12-2018	31-12-2017
Debiteuren	40.303	7.552
Nog te ontvangen subsidie	58.000	58.000
	98.303	65.552
Rekening-courant pensioenen		
Rekening-courant pensioenverzekeraar	770.845	745.158
	770.845	745.158
Overige Vorderingen		
Bijdrage Nationale Postcode Loterij	1.350.000	1.350.000
Overige transitorische activa	90.276	70.406
Vooruitbetaalde nota's	126.746	134.929
Voorschotten personeel	2.680	2.322
	1.569.702	1.557.657

Totaal kortlopende vorderingen

	31-12-2018	31-12-2017
	2.438.850	2.368.367

Liquide middelen

	31-12-2018	31-12-2017
ASN Bank	2.042.715	3.097.267
Triodos Bank	1.472.557	1.006.576
ING Bank	53.537	245.459
	3.568.809	4.349.302

Bij de Triodosbank is een bedrag van €5 6.250 geblokkeerd vanwege de afgegeven huurgarantie aan de verhuurder. Verder zijn alle liquide middelen direct opeisbaar. Het dagelijkse betalingsverkeer wordt verzorgd door de Triodos Bank.

De lokale afdelingen hebben € 31.474 aan liquide middelen op de Triodos Bank.

Passiva

Reserves	31-12-2018	31-12-2017
Continuïteitsreserve		
Begin boekjaar	3.079.836	3.185.212
Mutaties	5.449	105.376
Einde boekjaar	3.085.285	3.079.836

Toelichting Continuïteitsreserve

De continuïteitsreserve is gevormd voor het dekken van bedrijfsrisico's. Absoluut gezien is deze reserve nagenoeg gelijk gebleven (+0,2% naar € 3.085.285) doordat er in 2018 is besloten enkele bestaande bestemmingsreserves te gebruiken danwel vrij te laten vallen. Milieudefensie hanteert de norm dat de continuïteitsreserve minimaal 50% moet zijn van de structurele uitvoeringskosten. En omdat de structurele uitvoeringskosten licht zijn gedaald naar € 4.078.930 wordt deze norm met 75,6% ruim behaald (74,2% in 2017).

Bestemmingsreserve ABP

	31-12-2018	31-12-2017
Begin boekjaar	250.000	250.000
Mutaties	-	-
Einde boekjaar	250.000	250.000

Toelichting Bestemmingsreserve ABP

In 2015 is een reservering opgemaakt voor het opstellen en uitvoeren van het Algemeen Beleidsplan 2016-2025 (ABP). In 2016, 2017 en 2018 zijn er kosten gemaakt die onder deze bestemmingsreserve vallen. Toch zijn deze kosten niet ten laste gegaan van deze bestemmingsreserve. Dit omdat Milieudefensie verwacht nog kosten te gaan maken voor de uitvoering van de strategie van het ABP in de komende jaren, denk hierbij aan de herinrichting en de nieuw op te zetten werkvorm Agile.

Bestemmingsreserve Shell rechtszaak inzake Nigeria

	31-12-2018	31-12-2017
Begin boekjaar	70.000	70.000
Mutaties	- 70.000	-
Einde boekjaar	-	70.000

Toelichting Bestemmingsreserve Shell rechtszaak

In 2018 waren de gerealiseerde kosten voor de rechtszaak hoger dan de beschikbare bestemmingsreserve. En omdat de rechtszaak nog niet is afgesloten zullen er nog kosten worden gemaakt. Er is echter besloten hier geen bestemmingsreserve voor aan te maken.

Bestemmingsreserve Communicatie

	31-12-2018	31-12-2017
Begin boekjaar	80.000	80.000
Mutaties	- 80.000	-
Einde boekjaar	-	80.000

Toelichting Bestemmingsreserve Communicatie

In 2018 is deze bestemmingsreserve in zijn geheel gebruikt en is de nieuwe website opgeleverd.

Bestemmingsreserve Huisvesting

	31-12-2018	31-12-2017
Begin boekjaar	30.000	30.000
Mutaties	30.000	-
Einde boekjaar	60.000	30.000

Toelichting Bestemmingsreserve Huisvesting

Vanaf 2020 heeft Milieudefensie de gelegenheid om van huisvesting te veranderen. Om daarmee gemoede kosten op te vangen wordt in navolging van 2018 een dotatie van €30.000 toegevoegd aan de bestemmingsreserve voor Huisvesting.

Overige reserves

	31-12-2018	31-12-2017
Begin boekjaar	35.967	33.221
Mutaties	578	2.746
Einde boekjaar	36.545	35.967

Toelichting Overige reserves

De bestemmingsreserve lokale afdelingen is bestemd om lokale afdelingen, in het kader van de doelstelling van Milieudefensie, activiteiten te laten verrichten.

Totaal reserves

	31-12-2018	31-12-2017
	3.431.830	3.545.803

Kortlopende schulden

Crediteuren	31-12-2018	31-12-2017
Crediteuren	468.018	432.761
Partners	534.867	443.798
	1.002.885	876.559

In verband met subsidies worden er commitments aangegaan met gelieerde partners, openstaande posten met deze partners zijn hierboven apart geclassificeerd.

Belastingen en sociale Premies

	31-12-2018	31-12-2017
Loonbelasting en sociale premies	113.394	117.831
BTW	1.812	-
	115.206	117.831

Overige kortlopende schulden

	31-12-2018	31-12-2017
Nog te besteden/ vooruitontvangen:		
- Min. van Buitenlandse Zaken, SP via Both Ends tbv FGG	705.732	577.270
- Min. van Buitenlandse Zaken, SP tbv GLA	91.512	336.365
- Min. van Buitenlandse Zaken, SP tbv Coördinatie GLA	132.119	126.712
- Min. van Buitenlandse Zaken, 1% fund Atewa	4.983	456.088
- Min. van LNV tbv project Houdbare Melk	80.612	-
- EU, CAP information land- en tuinbouw, via FoEE tbv AGRI-project	8.686	-
- IMVO Convenant mens- en tuinbouw, FoEE tbv Oxfam Novib	-	2.674
Totaal Nog te besteden/vooruitontvangen	1.023.644	1.499.108
- Te betalen vakantiegeld/dagen	472.738	448.745
- Vooruit ontvangen contributie	30.445	38.401
- Overige transitorische passiva	231.554	375.051
- Jongeren Milieu Actief	19.137	19.137
	1.777.518	2.380.442

Totaal kortlopende schulden

	31-12-2018	31-12-2017
	2.895.609	3.374.832

Per 1 januari 2017 is Milieudefensie een samenwerkingsovereenkomst aangegaan met Jongeren Milieu Actief. De bezittingen en schulden zijn opgenomen in de balans van de organisatie als beheerder van de middelen van Jongeren Milieu Actief. Het bevroren eigen vermogen van Jongeren Milieu Actief is in de balans van Milieudefensie als een schuld geclassificeerd.

Niet in de Balans opgenomen verplichtingen

Garanties:

- Door de Triodos Bank is namens Milieudefensie een huurgarantie van € 56.250 aan de verhuurder afgegeven. Bij de Triodosbank is dit bedrag geblokkeerd vanwege de afgegeven huurgarantie aan de verhuurder.

Meerjarige financiële verplichtingen:

- Het huurcontract voor de Nieuwe Looiersstraat 31: jaarlijks € 249.800, loopt tot november 2020.
- Een contract met Sharp is aangegaan tot mei 2020 voor de huur van kopieerapparaten (jaarlijks € 6.489).
- Een contract met Procurios voor het gebruik van het CRM pakket is aangegaan tot mei 2021 (jaarlijks € 36.590).
- Een contract met Asito voor het schoonmaken van het kantoor is aangegaan tot januari 2020 (jaarlijks € 31.000).
- Een contract met Maas Internationaal voor het gebruik van de koffieautomaten is aangegaan tot december 2020 (jaarlijks € 1.800).

Meerjarige financiële rechten:

- De onderhuur van een gedeelte van het pand de Nieuwe Looiersstraat 31 aan Friends of the Earth International: jaarlijks € 42.997 loopt tot november 2020.
- De onderhuur van een gedeelte van het pand de Nieuwe Looiersstraat 31 aan World Learning Inc.: jaarlijks € 35.324 loopt tot juli 2020.

Pensioenen:

- Vanaf januari 2016 heeft Milieudefensie de pensioenverzekering ondergebracht bij Avero Achmea en heeft daar een middelloon-regeling met garantie.
- Het contract met Avero Achmea loopt tot 1 januari 2021.

7 Toelichting staat van Baten en Lasten

7.1 Toelichting Baten

Baten van particulieren	REALISATIE 2018	BEGROOT 2018	REALISATIE 2017
Contributies	2.063.040	2.096.000	1.739.714
Giften en donaties	3.416.834	2.710.000	3.128.915
Nalatenschappen	214.225	160.000	339.890
Totaal Baten van particulieren	5.694.099	4.966.000	5.208.519

Ten opzichte van de realisatie 2017 zijn de baten van particulieren in 2018 met 9,3% gestegen.

Baten van loterijorganisaties	REALISATIE 2018	BEGROOT 2018	REALISATIE 2017
Bijdrage Nationale Postcode Loterij	1.350.000	1.350.000	1.350.000
Nationale Postcode Loterij via ECF			
tbv Gas-free homes in the Netherlands	9.309	-	-
Nationale Postcode Loterij, tbv Allemaal Lokaal	-	-	771.740
Nationale Postcode Loterij via IUCN,			
tbv Bescherm de Natuurbeschermer	-	-	73.036
	1.359.309	1.350.000	2.194.776

De baten van loterijorganisaties zijn in 2018 met 38,1% gedaald ten opzichte van de realisatie 2017, in dat jaar was het project 'Allemaal Lokaal' afgerond.

Baten van subsidies overheden	REALISATIE 2018	BEGROOT 2018	REALISATIE 2017
Min. van Buitenlandse Zaken, SP via Both Ends tbv FGG	787.582	1.088.000	873.549
Min. van Buitenlandse Zaken, SP tbv GLA	1.318.553	1.271.000	1.321.028
Min. van Buitenlandse Zaken, SP tbv Coördinatie GLA	432.593	382.000	370.428
Min. van Buitenlandse Zaken, 1% fund Atewa	3.017	-	-
EU, CAP information measures via FoEE tbv AGRI-project	1.214	-	-
EU, IEE via co2Online tbv YEFF (Koelestudenten)	-	-	2.664
EU, DEAR via FoEE tbv School of Sustainability	-	-	30.000
Min. van Economische Zaken, MDI tbv de Energietransitie	-	-	4.320
	2.542.960	2.741.000	2.601.989

Het totaal van subsidies van overheden is in 2018 2,3% gedaald.

Baten van subsidies overheden - Partners	REALISATIE 2018	BEGROOT 2018	REALISATIE 2017
Min. van Buitenlandse Zaken, SP via Both Ends tbv FGG - Partners	1.408.835	1.410.000	1.408.835
Min. van Buitenlandse Zaken, SP tbv GLA - Alliantiepartners	5.148.000	5.148.000	5.148.000
Min. van Buitenlandse Zaken, SP tbv GLA - Overige Partners	1.500.299	1.486.000	1.380.095
Min. van Buitenlandse Zaken, tbv Atewa - Alliantiepartners	469.983	-	-
Min. van Buitenlandse Zaken, tbv Atewa - Overige Partners	20.580	-	-
	8.547.697	8.044.000	7.936.930

Het totaal van subsidies van overheden dat wordt doorgegeven aan partnerorganisaties is in 2018 met 7,7% gestegen. Als penvoerder van de de alliantie GLA (Green Livelihoods Alliance) ontvangen we de tranche voor de hele alliantie. Dit bedrag (€ 8.160.000) wordt gelijk verdeeld met de 2 andere alliantieleden. Ook de ontvangen subsidie van het Atewa project (€ 490.563) is over de alliantiepartners verdeeld, na aftrek van een deel voor centraal budget. De resterende bedragen gaan direct naar FoE-partners en partnerorganisaties buiten het FoE-netwerk (€ 2.929.714).

Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	REALISATIE 2018	BEGROOT 2018	REALISATIE 2017
IMVO Convenant land- en tuinbouw, via Oxfam Novib	2.674	-	3.326
Utrecht Natuurlijk, SIDO-regeling tbv Klimaatfestival 2018	10.000	-	-
Greenpeace tbv Gas-free homes in the Netherlands	8.000	-	-
	20.674	-	3.326
Som van de geworven baten	18.164.739	17.101.000	17.945.541

Baten als tegenprestatie van een dienst	REALISATIE 2018	BEGROOT 2018	REALISATIE 2017
Advertentie-inkomsten	9.762	5.000	8.930
	9.762	5.000	8.930

Som van de baten	18.174.501	17.106.000	17.954.471
-------------------------	-------------------	-------------------	-------------------

7 Toelichting staat van Baten en Lasten

7.2 Toelichting Lasten

	REALISATIE 2018	BEGROOT 2018	REALISATIE 2017
Besteed aan doelstellingen			
Voorlichting	2.211.908	2.223.787	1.830.834
Bewegingsopbouw	780.939	759.888	771.182
Subtotaal	2.992.847	2.983.675	2.602.016
Campagnes			
Bossen	1.250.497	1.189.835	1.272.282
Economie	1.246.298	1.195.646	983.219
Energie	281.104	253.832	604.846
Landbouw & voedsel	274.302	260.832	1.099.168
Jongeren	-	-	-
Mobiliteit	513.452	427.406	683.575
Coördinatie GLA, FGG	420.494	382.210	372.865
Milieu algemeen	1.239.551	1.146.654	933.377
Partners	8.547.697	8.044.000	7.936.930
Subtotaal Campagnes	13.773.395	12.900.415	13.886.262
Wervingskosten			
Kosten eigen fondsenwerving	606.753	650.732	666.771
Kosten verkrijging van subsidies overheden	4.208	4.064	2.133
Subtotaal Werving baten	610.961	654.796	668.904
Kosten beheer en administratie	912.215	857.114	794.269
Totaal lasten	18.289.418	17.396.000	17.951.451

Toelichting onderverdeling lasten

Bovenstaande lasten zijn een resultante van de lastenverdeling zoals berekend in ► tabel 7.3.

Daar worden uitvoeringskosten en algemene kosten voornamelijk verdeeld op basis van de werkelijk bestede uren per thema of categorie. Activiteitskosten, kosten fondsenwerving en servicelijnen worden wel direct toegerekend aan een categorie.

Toelichting besteed aan doelstellingen / internationaal partners buitenland:

Van elke euro die de vereniging Milieudefensie ontvangt besteedt zij 92 eurocenten aan haar doelstellingen.

Het merendeel wordt besteed aan Campagnes met 75 eurocenten, waarvan 62% naar partners gaat. De besteding aan Campagnes wordt gevolgd door Voorlichting (12 eurocent) en Bewegingsopbouw (4 eurocent).

De realisatie van zowel Voorlichting als Bewegingsopbouw zijn nagenoeg conform begroting. De lasten van Campagnes zijn hoger dan begroot. Dankzij de twee verkregen subsidies voor Strategische Partnerschappen van het Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft het internationale werk van Milieudefensie van 2016-2020 een groter aandeel bij Milieudefensie. Dat uit zich in hogere kosten bij de campagnes van Bossen en Economie. Daarnaast is er aan activiteitskosten meer besteed dan begroot, o.a. door de klimaatzaak tegen Shell en het beleidstraject Impact & Focus. Lokaal is er in 2018 minder besteed aan specifieke campagnes zoals Energie en Landbouw, conform begroting. Thema Verkeer continueerde haar specifieke strijd voor 'Gezonde lucht'. Daarnaast is er veel tijd besteed aan het algemene project Eerlijk OM en de gezamenlijke strategie, met een budgetoverschijding bij Milieu algemeen tot gevolg.

Partners zijn organisaties waarmee samen een subsidie is verkregen. Milieudefensie is de hoofdaanvrager/beneficiër van de subsidie en sluiten contracten af met deze partners. De partners besteden vervolgens de door hen ontvangen gelden conform de voorwaarden van het afgesloten contract.

Toelichting wervingskosten

Milieudefensie streeft naar een doelmatige en efficiënte besteding van middelen. De kosten van werving van inkomsten dienen in redelijke verhouding te staan tot de realisering van de doelstellingen.

In vergelijking met 2017 is er 9,0% minder besteed aan het werven van baten, toch zijn de baten

fondsenwerving met 9,3% gestegen.

Kosten beheer en administratie

Kosten van beheer en administratie zijn kosten die niet worden toegerekend aan de doelstellingen van de vereniging, maar zijn gemaakt ten behoeve van de (interne) beheersing en de voering van de administratie. Deze zijn in 2018 gestegen naar € 912.215 (5,0% van de totale lasten).

Hieronder een aantal kengetallen:

	REALISATIE 2018	BEGROOT 2018	REALISATIE 2017
Wervingskosten eigen fondsen			
Wervingskosten eigen fondsen	606.753	650.732	666.771
Baten van particulieren	5.694.099	4.966.000	208.519
<i>In procenten</i>	10,7%	13,1%	12,8%
Wervingskosten			
Wervingskosten	610.961	654.796	668.904
Som van de geworven baten	18.164.739	17.101.000	17.945.540
<i>In procenten</i>	3,4%	3,8%	3,7%
Bestedingspercentage baten doelstelling			
Besteed aan doelstellingen	16.766.242	15.884.090	16.488.278
Som van de baten	18.174.501	17.106.000	17.954.470
<i>In procenten</i>	92,3%	92,9%	91,8%
Bestedingspercentage lasten doelstelling			
Besteed aan doelstellingen	16.766.242	15.884.090	16.488.278
Som van de lasten	18.289.418	17.396.000	17.951.451
<i>In procenten</i>	91,7%	91,3%	91,8%
Kosten beheer en administratie			
Personeelskosten	748.776	716.504	662.511
Overige kosten	163.439	140.610	131.758
Totaal	912.215	857.114	794.269
Som van de lasten	18.289.418	17.396.000	17.951.451
<i>In procenten</i>	5,0%	4,9%	4,4%

	REALISATIE 2018	BEGROOT 2018	REALISATIE 2017
Personeelslasten			
Salariskosten	3.597.425	3.400.000	3.456.195
Sociale lasten	670.679	668.000	595.037
Pensioenlasten	455.459	445.000	431.523
Arbodienst en herververzekering ziekte	20.408	25.000	34.119
Ontvangen ziekengeld	47.114-	40.000-	29.103-
Uitzendkrachten en freelancers	150.954	109.000	213.772
Reiskosten	154.249	150.000	156.626
Opleidingskosten	55.572	75.000	100.552
Overige personeelskosten	34.852	41.000	79.811
Totaal Personeelskosten	5.092.484	4.873.000	5.038.532

De stijging van de personeelslasten is het gevolg van de stijging van de formatie met gemiddeld 2,1 fte ten opzichte 2017 en betreft flexibele schil. Dat is mede een gevolg van de ontwikkeling van de website en de CRM-applicatie. Ondanks een verhoging van de pensioenleeftijd en daarmee lagere pensioenkosten vallen deze toch hoger uit dan vorig jaar. Dat wordt veroorzaakt door een correctie in 2017 waardoor de pensioenkosten van dat jaar lager werden gepresenteerd. De kosten voor freelancers is hoger uitgevallen dan de begroting door projecten zoals o.a. een aangepaste arbeidsvoorwaardenregeling en het beleidstraject Impact & Focus.

Personeelslasten

	REALISATIE 2018	BEGROOT 2018	REALISATIE 2017
Formatie in fte (ultimo)			
Aantal fte - kernorganisatie	50,4	51,8	50,7
Aantal fte - flexibele schil	23,6	20,3	24,2

De aantallen zijn de ultimo-standen.

De gemiddelde bezetting in 2018 van de kernorganisatie en flexibele schil samen was 75,4 fte (in 2017 73,3 fte).

Bestuur en directie

De bestuurders waren onbezoldigd actief. Er zijn geen leningen, voorschotten of garanties

verstrekkt aan directie en bestuur.

Het bestuur bestond in 2018 uit de volgende functionarissen:

Topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder:

<i>Naam topfunctionaris</i>	<i>Functie</i>
Nicole Bakker	Voorzitter
Hans Valkenburg	Penningmeester
Tamira Combrinck	Beweging
Eugène Verwiel	Beweging
Joke Pisters	Jongeren
Theo van Stuijvenberg	Algemeen
Deny de Jong	Marketing en communicatie

Bezoldiging topfunctionarissen

De directie bestaat uit 1 directeur, de heer D. Pols, in dienst sinds 1 december 2015.

Donald Pols

	Directeur
Functiegegevens	01/01 - 31/12
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1,0
Deeltijdfactor 2018 in fte	ja
Gewezen topfunctionaris	ja
(Fictieve) dienstbetrekking	
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	78.784
Beloningen betaalbaar op termijn	12.720
Subtotaal	91.504
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	191.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-
Totale bezoldiging	191.000
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.

Gegevens 2017

Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01 - 31/12
Deeltijdfactor 2017 in fte	1,0
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	77.518
Beloningen betaalbaar op termijn	12.823
Totale bezoldiging 2017	90.341

	REALISATIE 2018	BEGROOT 2018	REALISATIE 2017
Afschrijvingen			
Afschrijvingen	97.682	84.000	43.571
Subtotaal Afschrijvingen	97.682	84.000	43.571

	REALISATIE 2018	BEGROOT 2018	REALISATIE 2017
Huisvestingskosten			
Huur + servicekosten en energie	315.139	49.000	508.727
Onderhoudskosten	54.436	35.000	51.473
Overige huisvestingskosten	18.056	22.000	27.619
Doorbetalde huisvestingskosten	89.608-	78.000-	75.341-
Subtotaal Huisvestingskosten	298.023	298.000	312.478

	REALISATIE 2018	BEGROOT 2018	REALISATIE 2017
Kantoorkosten			
Automatiseringskosten	104.525	122.000	113.070
Repro kosten	30.931	47.000	52.687
Receptie en telefoon	27.196	26.000	25.506
Documentatie	3.306	4.000	3.704
Financiële kosten	25.153	28.000	29.232
Catering	20.542	21.000	20.606
Overige algemene kosten	38	1.000	1.807
Subtotaal Kantoorkosten	211.691	249.000	246.612

	REALISATIE 2018	BEGROOT 2018	REALISATIE 2017
Totaal Uitvoeringskosten	5.699.880	5.504.000	5.641.193

	REALISATIE 2018	BEGROOT 2018	REALISATIE 2017
Algemene Kosten			
Fondsenwerving en servicelijnen			
<i>Servicelijnen</i>			
Wervingskosten	477.582	526.000	549.611
Kosten ledenadministratie	66.171	40.000	46.366
Subtotaal Fondsenwerving en servicelijnen	1.260.125	1.355.000	1.420.394

Door een verlaagde beschikbare capaciteit van donateurwervers zijn de kosten lager uitgevallen dan begroot.

	REALISATIE 2018	BEGROOT 2018	REALISATIE 2017
Communicatie			
Persvoorlichting	53.247	58.000	49.533
Corporate	132.265	198.000	136.354
Jaarverslag	9.362	13.000	13.762
Website	28.165	32.000	22.981
Overige communicatie	22.334	25.000	21.960
Subtotaal Communicatie	245.373	326.000	244.590

De begroting van Corporate Communicatie loopt achter op begroting doordat enkele grote geplande uitgaven zijn uitgesteld naar 2019, wanneer ons beleidstraject Impact & Focus wordt uitgerold.

	REALISATIE 2018	BEGROOT 2018	REALISATIE 2017
Magazine "Down to Earth"			
Productiekosten blad	213.889	215.000	202.630
Subtotaal Magazine "Down to Earth"	213.889	215.000	202.630

	REALISATIE 2018	BEGROOT 2018	REALISATIE 2017
Bestuurskosten			
Kosten bestuur	2.525	6.000	4.844
Reis- en verblijfskosten bestuur	752	2.000	1.204
Advies bestuur	38	10.000	2.157
Kosten directie	4.872	2.000	2.320
Reis- en verblijfskosten directie	6.147	4.000	6.053
Advies directie	16.050	11.000	10.309
Kosten ALV	22.482	17.000	18.890
Subtotaal Bestuurskosten	52.866	52.000	45.777

	REALISATIE 2018	BEGROOT 2018	REALISATIE 2017
Overige kosten			
Onderzoekskosten	24.559	41.000	49.746
Lidmaatschappen	55.029	47.000	50.497
Bijdragen aan derden	111.158	18.000	110.422
Overige kosten	10.480	16.000	12.684
Taakstelling	-	-160.000	-
Subtotaal Overige kosten	201.226	62.000	223.349

	REALISATIE 2018	BEGROOT 2018	REALISATIE 2017
Totaal Algemene kosten	1.973.479	2.010.000	2.136.740

Gebeurtenissen in balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen in balansdatum van invloed op de jaarrekening.

7 Toelichting staat van Baten en Lasten

7.3 Toelichting Lastenverdeling

	Voorlichting	Bewegings- opbouw	thema: Bossen	thema: Economie	thema: Energie	thema: Landbouw & voedsel	thema: Mobiliteit	thema: Coördinatie GLA, FGG	thema: Milieu algemeen	thema: partners	Fondsenwerving	Verkrijging subsidies van overheden	Beheer en administratie	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Uren 2018	26.210	11.671	12.620	9.858	3.724	3.851	6.894	3.329	17.074	-	2.602	85	16.879	114.795		
Uitvoeringskosten																
personeelslasten	1.162.712	517.737	559.834	437.314	165.180	170.853	305.838	147.657	757.419	-	115.406	3.760	748.776	5.092.484	4.873.000	5.038.534
afschrijvingen	22.303	9.931	10.739	8.388	3.168	3.277	5.866	2.832	14.529	-	2.214	72	14.363	97.682	84.000	43.571
huisvestingskosten	68.044	30.299	32.763	25.593	9.667	9.999	17.898	8.641	44.326	-	6.754	220	43.820	298.023	298.000	312.478
kantoorkosten	48.333	21.522	23.272	18.179	6.866	7.102	12.713	6.138	31.485	-	4.797	156	31.126	211.691	249.000	246.612
subtotaal	1.301.392	579.489	626.608	489.474	184.881	191.231	342.315	165.268	847.759	-	129.171	4.208	838.085	5.699.880	5.504.000	5.641.195
Algemene kosten																
fondsenwerving en servicelijn	716.372	-	-	-	-	-	-	-	-	-	477.582	-	66.171	1.260.125	1.355.000	1.420.394
communicatie	67.533	30.072	32.517	25.400	9.594	9.924	17.764	8.576	43.993	-	-	-	-	245.373	326.000	244.590
magazine "Down to Earth"	58.868	26.213	28.344	22.141	8.363	8.650	15.485	7.476	38.348	-	-	-	-	213.889	215.000	202.630
bestuurskosten	12.360	5.504	5.951	4.649	1.756	1.816	3.251	1.570	8.051	-	-	-	7.959	52.866	52.000	45.777
overige kosten	55.383	24.661	26.666	20.830	7.868	8.138	14.568	708	368	-	-	-	-	201.226	62.000	223.349
subtotaal	910.516	86.450	93.478	73.020	27.581	28.528	51.068	24.655	126.470	-	477.582	-	74.130	1.973.479	2.010.000	2.136.740
Activiteitskosten																
activiteitskosten	-	115.000	530.411	683.804	68.642	54.543	120.069	230.571	265.322	8.547.697	-	-	-	10.616.059	9.882.000	10.173.519
subtotaal	-	115.000	530.411	683.804	68.642	54.543	120.069	230.571	265.322	8.547.697	-	-	-	10.616.059	9.882.000	10.173.519
Totaal	2.211.908	780.939	1.250.497	1.246.298	281.104	274.302	513.452	420.494	1.239.551	8.547.697	606.753	4.208	912.215	18.289.418	17.396.000	17.951.454

De lastenverdeling is gebaseerd op het werkelijk aantal geschreven uren.

8 Controleverklaring

Controleverklaring

dubois + co
REGISTERACCOUNTANTS

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Vereniging Milieudefensie te Amsterdam.

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2018 van Vereniging Milieudefensie te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Vereniging Milieudefensie per 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Organisaties en de bepalingen van en krachtens de Wet normering looninkomens (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018;
2. de staat van baten en lasten over 2018; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlandse recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen en de Regeling Controleprotocol WNT 2018. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sociale 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging Milieudefensie zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oscar Nieuwenhuis
1075 AH Amsterdam
Postbus 1008
1000 RA Amsterdam

Tulder van der Vliet
E-mail: info@dubois.nl
www.dubois.nl
Kvk nummer: 3474615

Dubois & Co, Registeraccountants, is een lid van het netwerk van de firma's die samen de naam 'dubois + co' dragen. Het netwerk is een handelsmerk van de firma's die samen de naam 'dubois + co' dragen. Het netwerk is een handelsmerk van de firma's die samen de naam 'dubois + co' dragen.

dubois + co
REGISTERACCOUNTANTS

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende of functionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende loonland oriënt bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit het bestuursverslag.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie niet de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag. In overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Organisaties.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Organisaties en de bepalingen van en krachtens de WNT. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zoalanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voorkomen heeft, om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen, of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede tot falen zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

2

dubois + co
REGISTERACCOUNTANTS

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van ondankende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, de Regeling Controleprotocol WNT 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidsregels.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorslaan van zaken of het doortrekken van de interne boekhouding;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de evaluatie van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is, tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen of omstandigheden zijn waardoor gerede tot falen zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze controleverklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

3

dubois + co
REGISTERACCOUNTANTS

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 29 mei 2019

Dubois & Co, Registeraccountants

Origineel getekend door:
G. Vissar RA en M. Balkadi RA

4

9 Vooruitblik

Begroting 2019

Baten	BEGROTING 2019	REALISATIE 2018
Baten van particulieren	5.700.000	5.694.099
Baten van loterijorganisaties	1.350.000	1.359.309
Baten van subsidies van overheden	2.766.000	2.542.960
Subsidies, te besteden door derden	8.151.000	8.547.697
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	-	20.674

Som van de geworven baten **17.967.000** **18.164.739**

Baten als tegenprestatie van een dienst 5.000 9.762

Som van de baten **17.972.000** **18.174.501**

Lasten	BEGROTING 2019	REALISATIE 2018
Voorlichting en kennisvergaring	2.386.961	2.211.908
Bewegingsopbouw	672.807	780.939
Campagnes	5.137.625	5.225.697
Subsidies, te besteden door derden	8.151.000	8.547.697
Wervingskosten baten	716.867	606.753
Kosten verwerving subsidies	80.940	4.208
Beheer en administratie	875.800	912.215

Som van de lasten **18.022.000** **18.289.418**

Saldo voor financiële baten en lasten **- 50.000** **- 114.917**

Saldo financiële baten en lasten - 944

Saldo van baten en lasten **- 50.000** **- 113.973**

Besteding aan doelstelling ten opzichte van de totale baten 91,0% 92,3%

Personeel in Fte (gemiddeld) 72,2 75,4

Personeelskosten	BEGROTING 2019	REALISATIE 2018
Personeelskosten	4.642.000	4.847.811
Overige personeelskosten	385.000	244.673

Afschrijvingskosten	BEGROTING 2019	REALISATIE 2018
Afschrijvingskosten	114.000	97.682

Huisvestingskosten	BEGROTING 2019	REALISATIE 2018
Huur -/- doorberekende huur	235.000	225.531
Overige huisvestingskosten	67.000	72.492

Kantoorkosten	BEGROTING 2019	REALISATIE 2018
Kantoorkosten	182.000	211.691

Activiteits- en algemene kosten	BEGROTING 2019	REALISATIE 2018
Activiteits- en algemene kosten	4.246.000	4.041.840
Activiteitskosten, t.b.v. derden	8.151.000	8.547.697

Totaal **18.022.000** **18.289.418**

Meerjarenraming 2020-2022

Baten	2020	2021	2022
Fondsenwerving	5.900.000	6.400.000	6.600.000
Bijdragen van Derden	1.400.000	1.400.000	1.400.000
Bijdragen van Overheden	2.816.000	2.466.000	2.666.000
Partners, baten	8.151.000	8.051.000	8.051.000
Overige baten	5.000	5.000	5.000

Totaal Baten **18.272.000** **18.322.000** **18.722.000**

Totaal Baten (excl. Partners) 10.121.000 10.271.000 10.671.000

Lasten (naar categorie)	2020	2021	2022
Personeelskosten	5.127.000	5.177.000	5.227.000
Activiteitskosten Eerlijk OM	1.068.000	1.118.000	1.318.000
Activiteitskosten FGG/GLA/NPL	1.220.000	1.220.000	1.320.000
Partners, lasten	8.151.000	8.051.000	8.051.000
Fondsenwerving & Communicatie	1.830.000	1.880.000	1.930.000
Overige kosten	876.000	876.000	876.000

Totaal Lasten **18.272.000** **18.322.000** **18.722.000**

Totaal Lasten (excl. Partners) 10.121.000 10.271.000 10.671.000

Resultaat **-** **-** **-**

**Milieudefensie -
Friends of the Earth Netherlands**

Bezoekadres:

Nieuwe Looiersstraat 31, Amsterdam

Postadres:

Postbus 19199, 1000 GD Amsterdam

Servicelijn: 020 6262 620

Fax: 020 5507 310

E-mail: service@milieudefensie.nl

Internet: milieudefensie.nl

Jongerenorganisatie JMA:

020 5507 300 / jma.org

E-mail: info@jma.org

Wij worden gesteund door

© mei 2019, Milieudefensie, Amsterdam

